

Accedet nihilominus consolationis et alia ratio, A et auctoritas scilicet et excellentia subtractoris. Pretiosum quidem thesaurum vos perdidisse fateamur, sed ablatoris attendite dignitatem; simulque Patris et apostoli vestri gloriæ congaudete, qui cum vos meritorum atque doctrinæ suæ gaza ditaverit, et reliquiarum saltem suarum ac apothecas tam devotum furem sui corporis habet quam insignem, auro utique et topazio meliorem, qui sui valore ad ossa sua sanctissima subtrahenda Caesarum etiam verticem inclinavit. Nec majestas imperialis, nec regia celsitudo, pii furis hic notam aut nomen erubuit in Arnulpho: dummodo beati corporis opibus vel doli, vel furti, vel sacrilegii modo sacrari atque ditescere mereretur, qui fures atque sacrilegos erat solitus condemnare. Dummodo Macarii Dionysii pretioso B corpore frueretur, sur ipse tunc fieri et sacrilegus non contempit.

Cum insuper fides atque devotio dubium etiam

omne per hoc penitus amputavit, quod non in ipsa Roma, non in quacunq̄ue metropoli, non in urbe qualibet regni vel arce sibi studebat eligere sepulturam, sed ubi suum se Dionysium condidisse et sciunt, et lætantur, suo se sperans patrocinio defendendum et coresuscitandum in die novissimo cum beatis. Presentibus igitur dilectionem vestram monemus attentius, et hortamur in Domino, districte præcipientes quatenus Rustico et Eleutherio pie contenti, non fallentes vosmetipsos et alios, beatissimi Dionysii ossa in urbe Ratisponensium apud ecclesiam Beati Einmeranni martyris et noscatis et fateamini coruscare.

Datum et actum Ratisponæ per manus Friderici diaconi, bibliothecarii et cancellarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ catholicæ et apostolicæ, anno Domini millesimo quinquagesimo secundo, anno pontificatus domini Leonis noni papæ quarto, indictione [F. sexta, IIARD.] quinta, Nonis Octobris.

APPENDIX AD EPISTOLAS S. LEONIS IX.

I.

MICHAELIS CÆRULARII

PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI

ET LEONIS ACRIDANI ARCHIEPISCOPI BULGARORUM

EPISTOLA AD JOANNEM

TRANENSEM IN APULIA EPISCOPUM.

(Apud Baron. *Annal.*, tom. XI, ad an. 1053, pag. 210.)

Michael, cognomento Cærularius, necnon et Leo Acridanus, archiepiscopus Bulgarorum, in suggillationem omnium Latinorum, adversus sanctam Romanam et apostolicam sedem, imo contra omnem Occidentalem Ecclesiam scripserunt epistolam, quam miserunt ad Joannem Tranensem in Apulia episcopum, pervulgandam apud Latinos omnes, cui in codice titulus hujusmodi affixus legitur: *Calumniæ episcoporum Michaelis Constantinopolitani et Leonis Acridani, pervicaciter exhalantium pestiferas mephites diversarum hæreseon adversus sanctam Romanam et apostolicam sedem, imo contra omnem Latinam et Occidentalem Ecclesiam. Hæc quidem calumniæ Græco sermone edita, et Joanni Tranensi episcopo in suggillationem omnium Latinorum directa, cum fuisset Trani exhibita fratri Humberto, sanctæ Ecclesiæ Silvæ Candidæ episcopo, in Latinum est translata ejus studio, atque delata domino Leoni nono. Qua etiam hic ad cautelam multorum et notitiam, non autem ad aliquam utilitatem inserta, cunctis scire volentibus fideliter est conservata. Ipsa autem ipsorum epistola sic se habet:*

MICHAEL, universalis patriarcha novæ Romæ, et Leo, archiepiscopus Acridiæ metropolis Bulgarorum, dilecto fratri JOANNI Tranensi episcopo.

Dei magna dilectio et jucunda compositionis viscera flexerunt nos scribere ad tuam sanctitatem, et per te ad universos principes sacerdotum, et sacerdotes Francorum, et monachos, et populos, et ad ipsum reverendissimum papam, et memorari de azymis et Sabbatis, quæ mystice indecenter custoditis, et communicatis Judæis. Etenim azyma et

Sabbata ipsi custodire a Moyse jussi sunt; nostrum vero Pascha Christus est. Qui ut non juxta legem inveniretur adversarius, et circumcisus est, et legale Pascha celebravit primitus. Sic illo discedente nostrum novum operatus est. Et hoc manifestum est in Evangelio secundum Matthæum. De mystica cœna loquens evangelista sic quoque inquit: *Prima autem die azyorum accessere discipuli ad Jesum, dicentes ei: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? Qui ait: Ite ad civitatem ad quemdam, et dicite ei: Tempus*

meum prope est; apud te facio Pascha cum discipulis meis (Matth. xxvi). Et post pusillum: Vespere autem facto discumbebat cum duodecim, et edentibus illis dixit: Amen, amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est. Et post pusillum, dicente Juda: Nunquid ego sum, Rabbi? dicit ei: Tu dixisti (Ibid.). Hucusque, o Dei homines, universa legalis Paschæ sunt: deinde quæ mystici et nostri sunt addidit evangelista, et dicit: Edentibus autem illis, accepit Jesus panem fregit, et dedit discipulis suis et dixit: Accipite et comedite; hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Et accipiens calicem, gratias egit, et dedit illis, dicens: Bibite ex eo omnes, hic est sanguis meus novi testamenti (Ibid.). Dicendo enim, novi, ostendit quomodo ea quæ Veteris fuerunt Testamenti, cessaverunt. Aspicite quomodo panem corpus suum sub Novo Testamento vocavit, sicut vivificum et plenum spiritu, et sicut caloris demonstrativum. Vos quidem panem, nos arton dicimus. Arton autem interpretatur elevatus, et sursum portatus, a fermento et sale calorem et elevationem habens; azymæ autem nil distant a lapide sine anima, et luto lateris deorsum consumptæ terræ, et sicco luto comparatæ, quas cum amaritudinibus Moyses comedere miseris Judæis semel in anno legem constituit, dicens:

Quoniam malæ passionis et tribulationis symbola sunt, significativæ sunt; et nostrum Pascha gaudium, et lætitia totum est, et extollit nos ab humo propter gaudium ad cælum, sicut et fermentum propter proprium calorem panem, qui panis omni suavitate repletus est. Azymæ vero neque sal, neque ferinentum habentes, lutum est aridum. Aut non audistis Jesum dicentem discipulis suis quia *vos estis sal terræ* (Matth. v), et quoniam *simile est regnum cælorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinae satis tribus, usque dum fermentaretur totum?* (Luc. xiii.) Mulierem, sanctam Ecclesiam vocat; satis vero tribus modis repletis, Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, quorum nequaquam lutulentæ azymæ sunt participes. Dicit enim, et David de Christo: *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech* (Psal. cix), qui ante Moysen et Abraham cæli et terræ et cæterarum creaturarum agnoscens Dominum, exurgens obtulit illi panem et vinum. Ideo dicit divinus Apostolus: *Quoniam si consummatio per Leviticum sacerdotium erat* (Hebr. vii), non, secundum ordinem Melchisedech, sacerdos Christus diceretur. Et quia *translato sacerdotio, necesse est ut legis translatio fiat* (Ibid.), quæ lex lutulenta constituit azyma Judæis custodire. Idem ipse magnus Paulus ad Corinthios prima Epist. de his loquens ait: *Fratres, ego accepi a Domino, quod et tradidi vobis; quoniam Dominus in nocte, qua tradebatur, accepit panem, et gratias agens fregit, et dicit: Accipite et comedite, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter et de calice. Hic est calix novi testamenti in meo sanguine; hoc facite, quotiescunque bibetis in meam commemorationem. Quotiescunque*

A manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis (I Cor. xi). Azymæ vero neque commemorationem habent Domini, neque mortem illius annuntiant sicut Moysaicæ, et ante mille quadringentos annos ex legè constitutæ, et per Novum Testamentum, hoc est per sanctum Evangelium, et per Christum maledictæ et derelictæ.

At Sabbata vero quomodo in Quadragesima Judaice observatis? Aut non audistis Evangelium loquens quia, *transeuntes discipuli in Sabbatis cæperunt iter agere, evellentur spicas et comedentes. Dicebant autem Judæi ad Christum: Vides quid isti faciunt in Sabbatis? Qui dixit: Etiam. An nescitis quid egit David cum esuriret ipse, et qui cum eo erant, quomodo intravit in templum, panes propositionis comedit?* etc.

B Et quia Sabbatum propter hominem factum est, non homo propter Sabbatum (Marc. ii); *Qui et dicebant: Quoniam homo iste non est ex Deo, qui Sabbatum non custodit* (Joan. ix). Et iterum loquente Christo in Sabbato, et ei qui manum aridam habebat (Matth. xii), similiter et ei qui dæmonis spiritus habebat, in Sabbato mundato, et murmurantibus Judæis, et multa dicentibus dicit Christus: *Hypocritæ, unusquisque vestrum non solvit asinum a præsepe, aut bovem suum, et ducit adquare?* (Luc. xiii.) Et paralytico similiter, quem sanum fecit. Et ideo hi, qui Sabbata cum azymis custodiunt, neque Judæi, neque Christiani sunt, sed similes sunt leopardis, sicut dicit magnus Basilius, cujus capilli nec nigri sunt, nec omnino albi.

C Quomodo autem et suffocata hi tales comedunt, in quibus sanguis tenetur? aut nescitis, quod omnis animalis sanguis sit anima ipsius, et qui comederit sanguinem, animam comedit? (Gen. ix.) Et idcirco secundum hoc nec gentiles ex toto sunt; illi autem occidunt, aut plagantes comedunt.

Et iterum: Alleluia in Quadragesima non psallitis, sed semel in Pascha tantummodo, quod interpretatur, *Dominus venit, laudate, hymnum dicite, et benedicite eum*. Ergo, secundum hoc, neque Domini Dominum, neque benedictus qui venit psallitis. Et istud vero alleluia Hebraice dictum est. Cur tantam deceptionem horum talium non aspicitis, nec intelligitis, neque corrigitis populos, et vosmetipsos, sicut qui debent judicari ex his a Deo? Non derelinquitis quod dicitur, quod hoc Petrus, et Benedictus, et Paulus et cæteri docuerunt? *decepistis vosipsos, et populum in istis.*

D Quæ vero scripsi ea sunt quæ Petrus et Paulus et cæteri apostoli, et Christus docuit, et sancta atque catholica Ecclesia suscepit et custodit religiose, quæ et vos correcti custodite. Azyma vero, et custodia Sabbatorum projicite miseris Judæis; similiter et suffocata barbaris gentibus, ut flamus puri in recta et immaculata fide, et unus grex unius pastoris Christi. Cujus in cruce divino sanguine inebriati laudamus puri pure Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum universa Moysaicæ legis, et ab eo custodita derelinquentes sine Deo Judæis, qui velut cæci per-

quirentes Christum, lumen amiserunt, permanentes in umbra, sicut insipientes perpetuo.

Hæc autem, homo Dei, et multoties ipse cum populo agnoscens docuisti esse, et correctus scripsisti multis similem consuetudinem habentibus, et ut habeas salutem animæ tuæ, mitte principibus sacerdotibus et sacerdotibus, et adjura ut per hæc seipsos corrigant, et Dei populum, ut Dei mercedem in istis habeas: et si hoc feceris, propono et per secundam scriptionem majora et perfectiora his tibi scribere, fidei vera ostensione et firmamento animarum, pro quibus Christus posuit animam suam.

Hactenus epistola Michaelis Cerularii et Leonis Acridani episcopi, ut vidisti ex ipsius titulo. Porro hanc Michaelis et Acridani epistolam in Apuliam missam Humbertus S. R. E. cardinalis episcopus Silvæ Candidæ acceptam Trani cum esset, in Latinum transtulit, detulitque eam ad ipsum Leonem pontificem. Ita quidem habet scriptus codex, in quo ista omnia descripta leguntur: Leo autem Papa ea perlecta, prolixam illam ad eundem Michaellem et Leonem Acridanum epistolam scripsit, quæ inter causas ipsius Leonis epistolæ prima ordine ponitur. Ubi et ex nota temporis in ea apposita, hoc esse anno conscripta cognoscitur, dum ait intervenisse mille et fere viginti annos a Christi passione usque ad illud tempus, quo scribebatur epistola. Quod enim dicit, *fere viginti*, plane nondum fuisse viginti declarat. Etenim exordio sequentis anni jam fuisse viginti, ait in epistola data ad eundem Michaellem mense Januario. A tricesimo quarto Christi anno incipere consuevisse Romanam Ecclesiam numerare ab ejus passione annos, suo loco superius dictum est.

II.

EPISTOLA JOANNIS I ABBATIS FISCAMNENSIS

AD S. LEONEM IX.

Post laudatum summum pontificem, conqueritur de vi sibi ab Italis illata.

[Martene, *Thesaur Anecd.* I, 207, ex ms. Bigotiano.]

Summo apostolicæ sedis pontifici LEONI, Dei gratia sanctificato vice Petri, JOANNES, fratrum minimus et in numero abbatum ultimus, primatum in cœlesti curia cum senatus apostolorum festiva gloria.

Gaudeat orbis Romanus tanti præsulis infula adornatus, qui ut lucifer inter astra purpureus emicat, tam pia quam nova religione rutilans, ad depellendas e gremio matris Ecclesiæ varii erroris nebulas. Denique quis pastor in Romana Ecclesia post aurea illa sæcula in quibus Leo, Gregorius claruerunt, vitro puriora spiritualis doctrine lumina, surrexit tam diligens et vigilans, ut tu, præsulum sanctissime, qui pascis gregem Dominicum super vividos montes pascuæ? Nam ut fidem dictis faciam, quis non miretur, et in laudis jubulum prorumpat, pro inaudita nostris sæculis oculati pastoris providentiæ? qui non eo contentus in propria sede urbis Romæ uni populo consulere, aut solam frugum fertilem Italiam imbre cœlestis verbi irrigare, verum etiam Cisalpinas Ecclesias synodali scrutinio circuit et lustrat, et si quid incultum, et a norma rectitudinis distortum invexit, mox ecclesiastica censura corripit ac regula justitiæ emendat et corrigit. Ave, Pater, papa mirabilis. Ave præsulum præsul specialis; ave, inquam, illa ignis columna, olim Israelitico populo prævia, qui prædux inoffenso calle per vastam mundi hujus solitudinem populum Dei sanctum provehis ad cœlestem Jerusalem, veram terram reppromissionis. Igitur implcatur os nostrum

B laude et lingua nostra exultatione. Gloria in excelsis Deo, visitavit nos Oriens ex alto. Sed, o mortalis conditio! quam nihil fidum et ex omni parte beatum in hoc labili sæculo! Ecce, memorande pontifex, dum in laudes tuas attempero modulos linguæ, pro terris pace reddita per aliam tuæ dispensationis providentiam, pulsat me dolor e latere interrumpens stridulo planctu organa lætitiæ. Nota loquor in aurem pontificis, de prævaricatione ecclesiasticæ pacis, quam mihi vestræ fidelitatis nuntio inmisso ipsius Petri apostolorum principis legatione functo irrogaverunt, non exterræ nationes, sed ipsi Romani cives, et in secundo loco Richefshurh, et Aquarpendentis suburbiorum potentissimi habitatores. Hi certe contempta super pace apostolica vestra sanctione, me invaserunt, spoliaverunt, et omnibus piis lacrymabiliter dehonesterunt, frustra mandata vestræ legationis præferentem, et in defensionem mei patrocinium apostolicæ auctoritatis vocantem. Porro hæc Itatorum in Northmannos invidia adeo exarsit, et jam inolevit, ut pene per omnia Italiæ suburbia vix unquam ulli Northmannorum liceat tutum iter carpere, etiamsi sit peregrina devotione, quin assaliatur, trahatur, nudetur, colaphizetur, vinculis religetur, sæpe etiam tristem exhalet spiritum, longo carceris squallore maceratus. Unde notum tibi sit, Christianæ plebis humanissime Pater, quia nisi Romana pietas apostolica interdictione aboleverit hanc indisciplinatum barbaricam, et maxime in specialis sui legati injuriam